

Kumrovec, mjesto koje država ne voli

Autor Administrator

Sunday, 10 September 2017

Zadnja Promjena Monday, 30 October 2017

Kad je prije dvije godine započelo uređenje nekadašnje Titove rezidencije u Kumrovcu, koja je godinama bila zaključana, radnici su u vili naišli na kune. Mali su glodavci ostavili tragove svojih zubica na dotrajalim električnim instalacijama koje su djelomično sanirane, no i danas prebrzo pregore žarulje na raskošnim lusterima u salonu za sastanke, iz kojeg se pruža pogled na zelenu dolinu Sutle kroz koju prolazi granica sa Slovenijom. Pažnju posebno privlači drvom obložen uređaj iz 60-ih godina u kojem su televizor, radio i gramofon koji je u to vrijeme bio čudo tehnike, a Titu ga je poklonio egipatski kolega Gamal Abdel Naser, piše Globus.

Rezidencija U nekadašnjoj predsjedničkoj rezidenciji, izgrađenoj na uzvisini iznad Staroga sela 1948. po projektu Branka Bona, od sredine 2015. posjetitelji mogu razgledati većinu od 110 predmeta koje je Muzeju Staro selo Kumrovec donirao Ured predsjednice. Riječ je većinom o darovima koje je Tito primao od svojih gostiju, a koji su se godinama daleko od javnosti čuvali u vili na Pantovčaku. Jedino se Titova bista koju je u mramoru izradio Antun Augustinčić i oko koje se digla medijska prašina nakon što je predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović ustvrdila da joj nije mjesto u njezinu uredu sada nalazi u Titovoj rodnoj kući. Na prvom katu rezidencije koja se danas zove Vila Kumrovec dvije su spavaće sobe s kupaonicama – jednu je koristio Tito, a drugu njegova supruga Jovanka. U njima je i danas isti namještaj iz 60-ih godina koji, na sreću, kunama nije bio zanimljiv. Na ulazu je Titova bista, gipsana, rad nepoznatog umjetnika, koja je također stigla s Pantovčaka kao i ulja na platnu slikara Marina Tartaglie i Omera Mujadžića s Titovim likom izvešana u salonu. Tu je mjesto našla i kljova afričkog slona koju je jugoslavenskom predsjedniku poklonio predsjednik Konga general Mobutu. Atraktivan postav u autentičnom ambijentu postao je nova kumrovečka atrakcija, a muzej Staro selo Kumrovec – pod koji uz Titovu rodnu kuću i rezidenciju spada još 30 objekata – iz godine u godinu posjećuje sve više gostiju iz cijeloga svijeta. Po cijeni od 10 i 20 kuna prole su godine, otkriva voditeljica muzeja Tatjana Brlek, prodali 60.000 ulaznica, a bilo bi ih i više da nisu u lipnju zbog poplave bili desetak dana zatvoreni. U prvoj polovici ove godine bilježe 28.000 posjetitelja, što je, ovisno o mjesecu, porast od pet do 10 posto u odnosu na prošlu godinu. Uz Hrvate, najbrojniji su Amerikanci, Izraelci i Kinezi, a zadnjih je mjeseci iznenađujuće mnogo Francuza. Svima je glavni razlog dolaska Tito u čijoj je rodnoj kući trenutano postavljena tematska izložba pod nazivom "Umro je drug Tito". Tamo susrećemo grupu američkih turista kojima je tijekom dvodnevnog boravka u Zagrebu organiziran i izlet u Hrvatsko zagorje. Voditeljica ističe da nema te američke grupe koju ne vode u Kumrovec jer ih zanima povijest 20. stoljeća i sve o Josipu Brozu Titu. Posebno ih, dodaje, fascinira odnos Tita i Staljina, a traže i odgovore na pitanja zašto se i kako raspala Jugoslavija. Riječ je mahom o visokoobrazovanim imućnim i zahtjevnim turistima koji mnogo putuju poput liječnika i par indijskog porijekla Angine i Aruna Patela kojima je Hrvatska, izrazili su, 64. zemlja koju su obišli u 25 godina. Biskupov pritisak – Tito je za mene pozitivna ličnost, pravi socijalist, a ne komunist poput ruskih vođa. Zanima me Pokret nesvrstanih, pa mi je i Tito jako zanimljiv – kaže Arun Patel oduševljen posjetom Kumrovcu nakon kojeg je s cijelom grupom otišao na tradicionalni zagorski ručak u obližnje Grešnice pokraj Velikog tabora. Da su i htjeli ručati u Kumrovcu, ne bi imali gdje jer je jedini restoran u mjestu zatvoren prije 15 sati. U kafiću nasuprot spomenika Josipu Brozu čiji su stolovi postavljeni na glavnoj ulici koja nosi njegovo ime, Amerikanci su pred odlazak popili piće. Za jednim stolom pod suncobranom ih promatra Branko Pratengrazer koji je do prije dvije godine, kada je otišao u mirovinu, radio kao učitelj u kumrovečkoj osnovnoj školi koja se do 1991. zvala Osnovna škola maršala Tita, a od tada je Osnovna škola Josipa Broza Kumrovec. Preimenovanje se, kaže Pratengrazer, dogodilo uz blagoslov Franje Tuđmana. Te je godine, dodaje, škola imala 350 učenika, a danas samo 140. Mladi ljudi u potrazi za poslom odlaze iz Kumrovca pa tako i njegove objekte, koje imaju 22 i 23 godine, žive i rade u Zagrebu iako su obje završile hotelijersku školu i rado bi se vratile u rodno mjesto kada bi u njemu imale posla. No, dva objekta u kojima su nekada bili hoteli s nekoliko stotina soba – spomen-dom sagrađen 1974. i politička škola iz 1981. – već su godinama prepušteni propadanju. Teško ćete u Kumrovcu od bilo koga čuti i jednu lošu riječ o Josipu Brozu. Povijest bismo trebali potovati i zato se zgražam kada vidim da u Zagrebu mijenjaju ime trga koji nosi Titovo ime. Prije pet godina je našu školu posjetio biskup Valentin Požaić, koji nas je u zbornici pitao zašto ne promijenimo ime škole. Nastao je muk. Rekao sam mu da to riječi u Zagrebu u ministarstvu umjesto da na nas vrši pritisak. Danas djeca u Kumrovcu malo znaju o Titu jer se ravnatelji i profesori boje za svoja radna mjesta pa se drže nepisanog pravila da se o njemu na nastavi ne govori. Dok stranci cijene Tita, što pokazuju i posjetima Kumrovcu, Hrvati ga se očitito boje; uvijek srame, odnosno crveni se Kumrovca srame, a crni ga žele uništiti – govori Pratengrazer, koji se zbog toga boji da ni aktualna vlast u Hrvatskoj, kao i sve bivše, neće imati hrabrosti prepustiti dva kumrovečka kapitalna turistička objekta privatnim investitorima koji bi ih uredili, priveli funkciji i otvorili radna mjesta te time cijelo mjesto spasili od izumiranja. I u narednim godinama očekujemo porast broja posjetitelja, no ključno je pojačati i izvanmuzejsku ponudu. Mi pratimo suvremene trendove, postavljamo interaktivne izložbe, kao muzej smo zanimljivi na svjetskoj turističkoj karti, ali Kumrovcu nedostaju i brojni drugi turistički sadržaji – kaže Tatjana Brlek, voditeljica jednog od najposjećenijih muzeja u Hrvatskoj. Otkriva kako posjetitelje izložbe "Umro je drug Tito" pozivaju da u knjigu dojmova zabilježe svoja sjećanja na trenutak njegove smrti. Kako je to bila svjetska vijest, dosta pišu i stranci. Etno baština Ističe kako je Josip Broz Tito veoma intrigantna ličnost, no posjetitelje u Kumrovec privlači i očuvana etno baština – zagorsko selo koje izgleda kao krajem 19. stoljeća kada su kuće izgrađene od drva i blata, a one malo imućnijih obitelji, poput Titove, od kamena. Veliki su troškovi održavanja za koje je zaduženo 15 zaposlenih, no barem se prodajom ulaznica i suvenira ostvaruju i prihodi koji nisu zanemarivi.

Obnova kumroveèkih mrtvih kapitala jedan je od glavnih ciljeva koje je za naredne èetiri godine zacrtao nedavno izabrani naèelnik Kumrovca Robert Šplajt, HNS-ovac kojeg u opæinskom vijeæu podržava veæina koju èine HNS i HDZ. Zadnjih osam godina na èelu Kumrovca je bio nezavisni Dragutin Ulama, kojeg su podržavali HNS i SDP, a koji je od voðenja opæine odustao upravo zato što mu nikako nije uspijevalo državne vlasti, koje su vlasnici vrijednih kumroveèkih nekretnina, uvjeriti da ih treba prepustiti opæini. Na suradnji na lokalnoj razini kumroveèki HNS i HDZ su se odlueili upravo zato što su te dvije stranke odgovorne i za upravljanje državom pa stoga, objašnjava Šplajt, vjeruju da æe u Zagrebu lakše lobirati za interese svoj opæine. Presudnom smatra dobru suradnju s ministrom držav-ne imovine Goranom Mariæem, s kojim se nedavno sastao. – Veæ smo od Mariæa dobili dopis da mu pošaljemo popis nekretnina i zemljišta u vlasništvu države i da se to poène rješavati. Želimo da nam država prepusti te objekte i da ih prodamo, ako treba i za jednu kunu, inozemnim investitorima koji nam se redovito javljaju i ne znajuæi da su ti objekti u vlasništvu države. Zainteresirani su za razvoj kongresnog, ali i zdravstvenog turizma jer u Kumrovcu imamo i izvor termalne vode – otkriva Šplajt. Podsjeæa kako je država prije pet-šest godina tražila kupca za spomen-dom, a Terme Tuhelj su za taj atraktivni objekt – izgraðen po projektu arhitekata Ivana Filipèiæa i Berislava Šerbetiæa koji su za njega dobili brojne nagrade – nudile milijun eura. Državi je, kaže, to bio premali iznos, pa ga je odbila, a danas nema šanse da itko toliko ponudi. Kad bi se tamo, kao nekada, uredio hotel, imalo bi smisla obnoviti stadion izgraðen za Univerzijadu koji je takoðer u državnom vlasništvu kako bi mogli dolaziti nogometši na pripreme. Iako Kumrovec veæ godinama nema svoj nogometni klub, opæina koliko može održava stadion s malim tribinama. Šplajt otkriva da su za ulaganje u Kumrovec interes izrazili i investitori iz Kine èije je veleposlanstvo prije èetiri godine kao znak dobre volje financiralo obnovu Zdenca radosti koji je nedaleko od Staroga sela izgraðen 1988. i ukrašen mozaicima od oblutaka koje su sakupila djeca iz cijele bivše Jugoslavije. Veliki potencijali – Kinezi obožavaju Tita kao povijesnu liènost, državnika i vojskovoðu. Mnogo je turista iz azijskih zemalja, ali i iz Rusije, SAD-a, Izraela. Tito je glavni brand Kumrovca i trebali bismo ga bolje iskoristiti. Mi se ponosimo Titom jer je on bio naš Kumrovèanin i ne pada nam na pamet uklanjati njegovo ime kao što to rade u nekim drugim mjestima i gradovima, nego ga naprotiv isticati. Svi veliki državnici imali su dobre i loše osobine, a vjerujem da kod Tita prevladavaju one dobre. Zato bi i Kumrovec mogao postati svjetski poznato mjesto. No, izgleda da ga se država boji ili srami. Mi to želimo promijeniti i poèeti ovdje razvijati turizam. S obzirom na sve potencijale, današnja je turistièka ponuda jako loša i zato nam gosti dolaze samo na izlete. Moramo u ponudu ukljuèiti što više OPG-ova, seoskih imanja, vinogradara… U blizini su Terme Tuhelj kao i Veliki tabor. No, moramo se riješiti predrasuda i u turistièkoj promociji poèeti više isticati Tita – naglašava Šplajt. Kaže da su prihodi od turizma minimalni jer je veæini gostiju jedino na što potroše – ulaznica za muzej. Na podruèju opæine je 80-ih godina prošloga stoljeæa bilo oko 500 radnih mjesta, a danas ih je samo stotinjak. Radi nekoliko obrta za obradu metala, pa mnogo više Kumrovèana na posao ide u Zagreb ili u Zabok nego što ih je zaposleno u samom Kumrovcu, u kojem živi oko 1600 ljudi i koji spada meðu najsiromašnije opæine u Hrvatskoj. Stavljanjem kapitalnih objekata u funkciju, otvorilo bi se, procjenjuje Šplajt, barem 150 radnih mjesta. Radne snage u kumroveèkom kraju, uvjeren je, ne bi nedostajalo. Otkriva kako je po struci autolimarnik i veæ godinama ima servis ispušnih sistema i vulkanizaciju gdje i dalje svakodnevno radi, dok naèelnièki posao obavlja volonterski, za što prima naknadu od 4000 kuna. Umirovljeni profesor povijesti Ivica Hrastoviæ do 1990. bio je direktor spomen-doma i politièke škole, a prije èetiri godine osnovao je udrugu Inicijativa za razvoj opæine Kumrovec koja okuplja 30-ak ljudi razlièitih struka s ciljem da se tim objektima udahne život. – Ne želimo politizirati, nego gospodarski iskoristiti ono što imamo. Tito je bio jako cijenjen u zemljama èlanicama Pokreta nesvrstanih s kojima je bivša Jugoslavija imala jako dobru gospodarsku suradnju, koju hrvatske tvrtke, nažalost, nisu nastavile. Kumrovec bi mogao postati gospodarsko-znanstveno-kulturni centar u kojem bi se povezivale zemlje EU i zemlje treæega svijeta. Mogli bismo urediti dva hotela s oko 300 ležajeva koji bi tijekom cijele godine bili mjesto susreta gospodarstvenika. Kina je posebno zainteresirana za to i spremna je investirati. Prije otprilike tri godine taj smo projekt predstavili tadašnjem premijeru Zoranu Milanoviæu, predsjedniku Ivi Josipoviæu i bivšem predsjedniku Stjepanu Mesiaæu, koji su potvrdili da je ideja odlièna, a podržali su je i ministarstva gospodarstva i turizma, no s promjenom vlasti sve je palo u vodu – govori Hrastoviæ, koji je nedavno i ministra Mariæa obavijestio o lošem stanju zgrade politièke škole koja danas nosi naziv Hotel Zagorje. Za održavanje spomen-doma koji se službeno zove Znanstveno-studijski centar brine Ministarstvo obrazovanja koje u Kumrovcu zapošljava 20 ljudi koji 24 sata na dan èuvaju objekt koji zjapi prazan od 2002. kad su ga napustili zadnji prognanici iz Domovinskog rata. Za neke veæe popravke nema novca, no barem nije sve zaraslo u šikaru. Najveæa investicija u selu – Sve politièke garniture u Hrvatskoj namjerno koèe razvoj Kumrovca da se ne bi razvijao Tito kao brend – zakljuèuje Hrastoviæ. Potpredsjednik njegove udruge Marijan Žnidarec vlasnik je jedinog veæeg ugostiteljskog objekta u Kumrovcu, hostela s 50 ležajeva i restoranom koji je otvorio prije èetiri godine i ukupno uložio dva milijuna kuna, što je ujedno i najveæa investicija u mjestu u proteklih 20-ak godina. S obzirom na broj gostiju hostel, tvrdi vlasnik, nije isplativ, no ne odustaje jer vjeruje u turistièki procvat Kumrovca. Hostel je uredio u bivšoj zgradi policije koju mu je država prodala nakon što je zatvorila policijsku postaju. Kumrovèani u šali kažu da im je bolje otkako su im najbliži policajci u susjednom Klanjcu. Prije nekoliko godina propao je i restoran Stara vura u središtu mjesta u kojem bi Tito svaki put kad bi došao u Kumrovec obavezno popio domaæu šljivovicu u društvu svojih školskih kolega. A Žnidarec ponosno istièe kako je s Titom išla u školu i njegova baka Margareta. Globus/crotcunami 9.9.2017.

#JosipBrozTito #Jugoslavija #Yugoslavia #SFRJ #antifašizam #antifascism

